SKEPTIKKO

Kuhnehoitaja tuomiolla
Paul Danielsin haastattelu
Ihmeellinen Premanand
Kesäretki Tallinnaan

Numero 14 Kevät 1992

Jäsenasioista, lehtitilauksista ja muista yhdistyksen toimintaan liittyvistä kysymyksistä pyydetään neuvottelemaan sihteerin kanssa, puh. 90-538677 tai postitse:

Lauri Gröhn
Ojahaanpolku 8 B 17
01600 Vantaa

SKEPTIKKO-lehden toimitus: päätoimittaja Tytti Sutela, muut toimituskunnan jäsenet: Matti Virtanen, Nils Mustelin ja Pentti Tuovinen.

Päätoimittaja, puh. 90-7539601, postiosoite:

Tytti Sutela
Sakarinkatu 2 D
00500 Helsinki

ISSN 0786-2571

Sisällys

Kaikki tässä lehdessä julkaistut kirjoitukset ovat kirjoittajien omia mielipiteitä, eivätkä edusta toimituksen, Skepsiksen tai CSICOPin virallista kantaa.

Tosi vahvoja uskomuksia

Matti Virtanen

Miten pitäisi nimittää sellaisia uskomuksia, joita mikään todistusaineisto ei voi kumota?

Päähänpinttymä on hyvä sana, mutta jotenkin harmiton. Jokaisella ihmisellä on omat päähänpinttymänsä, eikä niissä usein ole mitään hävettävää. Päähänpinttymästä voi ymmärtääkseni myös päästä eroon. Esimerkiksi kuvitelma jonkun ihmisrodun tai -heimon paremmuudesta tai huonommuudesta on tyypillinen päähänpinttymä, joka voi parantua tutustumalla kyseisen ihmisryhmän edustajaan.

Pakkomielle on päähänpinttymälle sukua, mutta se on sairaampi ilmiö. Sen valtaan joutumista on vaikea tunnustaa ennen kuin on liian myöhäistä. Voisi kuvitella, että joku puolustautuu oikeudessa sillä, että hänellä oli pakkomielle tehdä rikos. Sen sijaan päähänpinttymää ei voine kuvitella rikoksen vakavuutta lieventäväksi mielentilaksi, päähänpistosta puhumattakaan.

Taikausko on ehkä maailman yleisin usko. Sitä sisältyy annos jokaiseen "oikeaan" uskontoon, jotka tietysti pitävät toinen toisiaan taikauskoina. Myös jumalankieltäjät ovat usein taikauskoisia - hyvän tuurin uskotaan jollakin tavalla riippuvan rituaaleista tai erilaisista fetisseistä. Urheilijat jakautuvat tunnetusti taikauskoisiin ja ei-taikauskoisiin. Ensinmainittuja on omien havaintojeni mukaan noin 90 prosenttia kaikista.

Taikauskoja on monenlaisia, osa jopa sellaisia, joista on helppo luopua kun tosiasiat osoittavat ne vääriksi. Mustat kissat juoksemassa tien yli, tikapuut jalkakäytävällä, viheltelyt teatterissa. Mitenköhän monta kertaa näitäkin on tullut todistettua ilman että mitään olisi tapahtunut.

Mutta osa taikauskoista on sellaisia, että ne eivät näytä irtoavan millään. Niin sanotun vaihtoehtolääkinnän harjoittajilla

on lääketieteestä ja lääkkeistä käsityksiä, jotka voivat olla hengenvaarallisia. Tämän lehden sivuilla on selostus oikeudenkäynnistä, jossa yksi tällainen "parantaja" todettiin syylliseksi kuolemantuottamukseen. Parantajalla oli mm. sellainen käsitys, että kaikki lääkkeet ovat "myrkkyä". Myös diabeteksen hoidossa käytettävä insuliini on hänen mukaansa myrkkyä.

Mahtoiko parantaja muuttaa käsityksiään lääkkeistä ja lääkinnästä sen jälkeen kun hänen sokeritautia sairastanut potilaansa oli kuollut sokeritautikoomaan liittyneeseen elimistön happamuustilaan?

Valitettavasti vastaus on, että ei muuttanut. Olisiko tässä kysymyksessä pakkomielle, päähänpinttymä vai oikea taikausko? Vai pitäisikö lääketieteellisestä ja psykiatrisesta kirjallisuudesta etsiä tieteellisempiä termejä kuvaamaan moista mielentilaa?

Vastaukset pyydämme ystävällisesti lähettämään Skeptikon toimitukseen.

Se tehoaa, se tehoaa

Matti Virtanen

Rovaniemen kihlakunnanoikeus totesi tammikuussa yksityisyrittäjä Ritva Tuulikki Rissasen syylliseksi kuolemantuottamukseen ja tuomitsi hänet kuuden kuukauden ehdolliseen vankeuteen.

Rissanen oli edellisenä keväänä hoitanut Lauri Niemelä -nimistä ranualaista poikaa, joka sairasti sokeritautia. Rissasen neuvosta Laurin vanhemmat jättivät lääkärin määräämän insuliinihoidon pois ja hoitivat poikaa ns. kuhne-kylvetyksellä.

Tapaus herätti viime talvena runsaasti julkista huomiota, ja kärjisti lääkäreiden ja ns. luontaisparantajien välejä. Lehdistö selosti Lauri Niemelän kuolemaa suurin otsikoin, mutta pääosin asiallisesti. Tieto Rissasen parantajankyvyistä levisi varmasti kaikkialle maahan.

Skeptikon toimitus perehtyi kihlakunnanoikeuden istuntojen pöytäkirjoihin, joista tapahtumien kulku käy yksityiskohtaisesti ilmi. Rissanen ja hänen kolleganSa Pauli Lehtonen käyttivät oikeudessa pitkiä puheenvuoroja, joissa ei peitelty vihaa lääketiedettä ja lääkäreitä kohtaan. Näiden Kuhne-hoitajien ajatusmaailma saattaa kiinnostaa Skeptikon lukijoita, joten annamme heillekin tässä yhteydessä pitkän puheenvuoron.

Ensin kuitenkin lyhyt yhteenveto tapahtumista: Lauri Niemelällä todettiin sokeritauti 11.2.1991 Lapin keskussairaalassa, ja hänelle määrättiin insuliinihoito. Viikko sen jälkeen Laurin isä, maanviljelijä Sakari Niemelä kävi kuuntelemassa Ritva Rissasen esitelmää kuhne-hoidosta. Esitelmän jälkeen Niemelä ja Rissanen olivat keskustelleet Laurin sairaudesta.

Seuraavana päivänä (19.2.1991) Niemelät veivät Laurin Rissasen tutkittavaksi. Rissanen antoi heille saman tien kirjallisen ohjeen, jossa määrättiin kylpyhoitoja. Suullisesti Rissanen oli ilmoittanut, että insuliinihoito pitäisi lopettaa.

Laurin vanhemmat antoivat kuitenkin insuliinia pojalleen 9.3.1991 saakka, ja kaksi päivää sen jälkeen he kävivät taas Rissasen vastaanotolla. Lauri oli silloin ollut hyvässä kunnossa, minkä Rissanen sanoi johtuvan insuliinilääkityksen lopetamisesta.

Viikkoa myöhemmin (18.3.1991) Niemelät kävivät Lapin keskussairaalassa tarkastuksessa, jonka suoritti ylilääkäri Seppo Pöntynen. Tarkastuksen yhteydessä Pöntynen oli korostanut insuliinihoidon välttämättömyyttä.

25.3.1991 Laurin veren sokeriarvo alkoi kohota, ja se ylitti Niemelöiden kotikäytössä olleen mittarin asteikon 6.4.1991. Laurin äiti Helini Niemelä oli molemmilla kerroilla puhelinyhteydessä Ritva Rissaseen. Kaksi viikoa myöhemmin Helmi Niemelä soitti taas: Lauri oli huonossa kunnossa. Rissanen tuli Niemelöille kotiin 23.4. hoitamaan poikaa.

Seuraavana päivänä Rissanen oli ilmoittanut, että Laurille voi antaa insuliinia. Sitä ei kuitenkaan annettu, eikä Lauria viety samana päivänä (24.4.) keskussairaalaan, jossa hänelle oli varattu aika tarkastusta varten. Sakari Niemelä peruutti ajan puhelimitse.

25. huhtikuuta 1991 Lauri Niemelä täytti viisi vuotta. Hän oli hyvin huonossa kunnossa, ja Sakari Niemelä antoi hänelle insuliiniruiskeen. Sen jälkeen Lauri vietiin terveyskeskukseen, jossa hänet todettiin kuolleeksi.

Kuolinsyytutkimuksen mukaan Lauri Niemelän kuolema aiheutui sokeritautikoomasta ja siihen liittyneestä elimistön happamuustilasta.

Äidin kertomus

Oikeus kuuli aluksi Helmi Niemelää. Hän kertoi ensimmäisestä tapaamisesta Rissasen kanssa seuraavaa:

"Hän oli omakotitalossa Rovaniemellä ja me menimme sinne (19.2.), että me halusimme Lauria näyttää hänelle, kun hän pystyi ihmisestä päälle päin omien sanojensa mukaan sanomaan, tehoaako siihen hoito vai ei. Hän vannoi ja vakuutti, että se Laurin tapauksessa tulee tehoamaan ja kehotti meitä ottamaan kesken sairaalahoidon pojan pois sairaalasta, että päästäisiin aloit-

tamaan pikemmin, mutta häntä ei kuitenkaan otettu ennenkuin sieltä päästettiin (21.2.)."

Tuomari kysyi, oliko jo silloin ollut puhetta insuliinihoidon lopettamisesta. Rouva Niemelä vastasi: "Niin, että se (Lauri) olisi pitänyt ottaa sieltä (sairaalasta) pois, ettei insuliinia olisi pistetty yhtään enää. Hänen mukaansa hoito tehosi pikemmin, kun ei panna insuliinia."

Kun Lauri pääsi kotiin, Niemelät käyttivät jonkin aikaa sekä insuliinia että Rissasen määräämiä kylpyhoitoja. Rouva Niemelä oli sinä aikana yhteydessä Rissaseen, hän mm. soitti tälle joitakin päiviä ennen insuliinihoidon lopettamista. "Hän vannotti, että se (insuliini) pitää heittää pois, että se ei muuten tule paranemaan."

Kaksi päivää insuliinin lopettamisen jälkeen Lauri vietiin Rissasen nähtäväksi. Rouva Niemelän mukaan Rissanen oli tuolloin kehoittanut jatkamaan kylpyjä. "Hän kehui kauheasti, kun oli insuliinilääkitys jätetty pois, että näkee päälle päin pojasta kuinka se on tervehtynyt. Nyt kyllä käsittää, että tottakai se oli tervehtynyt, kun insuliini oli hoitanut pojan kuntoon."

Rissasen neuvosta Niemelät eivät aloittaneet insuliinihoitoa uudelleen, vaikka ylilääkäri Pöntynen puhui asiasta jälkitarkastuksessa Lapin keskussairaalassa 18.3. "Me sanottiin siellä, että me on jätetty se (insuliini) pois ja sanottiin, että me luontaishoidolla yritetään hoitaa", rouva Niemelä todisti.

Seuraavan kerran Rissaseen otettiin yhteyttä 25.3., kun Laurin verensokeri oli kohonnut. Helmi Niemelän mukaan Rissanen antoi ohjeen: "Käski heittää sokerimittarilla vesilintua, että sitä ei tarvita, että tyhjää hermostutatte itseänne mittaamisella, että tähän hoitoon kuuluu, että Laurin tila menee takaisin siihen mikä se oli ennen lääkäriin vientiä ja sitten tapahtuu vasta kääntyminen parempaan suuntaan."

Rissasen neuvo vakuutti Niemelät, eikä insuliinia annettu. Huhtikuun kuudentena, pari viikkoa edellisen puhelun jälkeen Laurin verensokeri oli ylittänyt mittarin asteikon, ja Helmi Niemelä kertoi soittaneensa Rissaselle uudelleen. Neuvo oli entinen: "Taas käski heittämään sokerimittarilla kuikkaa vai harakkaako käski sillä kertaa heittää, mutta kuitenkin. Minä en muista

muuttiko hän silloinkin hoito-ohjeita pikkuisen. Ilmeiseseti jakkarakylvyt tuli siinä vaiheessa, eikä missään tapauksessa lääkitystä saanut antaa."

Lauri tila huononi, ja Helmi Niemelä soitteli Rissaselle melkein päivittäin, kunnes tiistaina 23.4. "luontaishoitaja" tuli itse paikalle. "Hän puhui päivistä ja viikoista mitä hän voisi olla meillä hoitamassa, siihen asti kun poika on terve", Helmi Niemelä kertoi.

Kuolemanvaarassa olevalle pojalle annettiin lisää kylpyjä. Rissanen otti tehtävänsä niin vakavasti, että valvoi yöt pojan kanssa ja nukkui päivisin. Lauri oli äitinsä mukaan kuitenkin koko loppuajan Rissasen hoidossa: "Minä olin siinä vaiheessa niin sekaisin, että en osannut tehdä mitään. Toisaalta minulla lääkärien antamat ohjeet oli mielessä, mutta en saanut itsestäni niin paljon irti, että olisin pojan repäissyt Rissasen hoidosta pois, kun se aina vakuutti, että se tehoaa, se tehoaa."

Keskiviikkona 24.4. Rissanen oli kuitenkin kehottanut antamaan Laurille insuliinipiikin. Sitä ei kuitenkaan annettu, koska Sakari Niemelän kertoman mukaan insuliini oli tarkoitettu vain äidin rauhoittamiseksi. "Tulimme siihen tulokseen, että jos pojan hoito ei vaadi sitä, niin me emme sitä pane, että meidän rauhoittamiseksi sitä ei tarvita jos hoito muuten tehoaa, niin jatketaan. Kaikki tehtiin sitten Rissasen ohjeiden mukaan", Helmi Niemelä kertoi.

Torstaina Lauri kuitenkin sai piikin. Rouva Niemelä kertoi olleensa navetassa, kun hänestä alkoi tuntua että pojan käy huonosti: "Minä kävin itkemässä siellä sisällä, että pitää viedä lääkäriin ja kiersin puhelinta, että soitan lääkäriin, mutta en saanut itseäni siihen kuitenkaan. En minkään näköistä elettä Ritvalta tullut, että minun soitto olisi ollut tarpeen. Jos olisi siinä pikkuisenkaan ollut tukena minulle... niin olisi soitettu tai jos olisi aikaisemmin sanonut, että pojan paikka on jossakin muualla kuin hänen hoidossa, niin poika olisi viety lääkäriin, mutta kun se aina tehosi se hänen hoito."

Tässä vaiheessa puheenvuoro oikeudessa siirtyi syyttäjälle. Hänelle Helmi Niemelä kertoi, että luopuminen 24:nnen päivän

sairaalakäynnistä tapahtui Rissasen esityksestä. Syyttäjä kysyi myös, oliko Laurin määrä parantua lopullisesti kuhne-kylvyillä. "Kyllä piti lopullisesti parantua", rouva Niemelä vastasi. Rissanen oli hänen mukaansa puhunut parantumisesta neljässä viikossa. Sen jälkeen Laurin verensokeri vain kohosi kohoamistaan ja Helmi Niemelä kysyi Rissasen neuvoa. Niemelän mukaan vastaus oli, että "sillä on enemmän niitä jäämiä ruumiissa kuin mitä hän etukäteen ajatteli, että hoito vaatii (siksi) pitemmän aikaa".

Syyttäjä kysyi, miksi Niemelät eivät luottaneet lääkärin asiantuntemukseen. Helmi Niemelä vastasi: "Sitä on kyllä vaikea sanoa, miksi sitä luottaa väärään ihmiseen. Ilmeisesti Ritvan persoona oli jotenkin vaikuttava ja aina niin varma asiasta, että se jotenkin sokaisi."

Isän kertomus

Sakari Niemelä kertoi omassa todistajanlausunnossaan, miten hän sai ensimmäisen kerran tietää Rissasesta siskoltaan, joka asuu Rovaniemellä. Sisko oli kertonut, että Ounaskosken koululla on tilaisuus, jossa Rissanen luennoi. "Tilaisuuden päätyttyä keskustelin pari tuntia Rissasen kanssa ja kysyin, että onko todella noin, niin hän vakuutti, että kyllä se näin on, että kuhnehoidolla voidaan ihminen hoitaa terveeksi."

Rissanen oli neuvonut Sakari Niemelää jättämään insuliinihoidon pois: "Kuten hän jo luennon aikana toi esille, että kaikissa lääkkeissä viedään taudin aiheita lisää ruumiiseen... Jos kuhne- hoito aloitetaan, lääke tulisi heittää pois. Koska tapauksesta oli kulunut niin vähän aikaa, niin hän sanoi, että nyt on erinomaiset mahdollisuudet saada poika terveeksi."

Seuraavana päivänä Rissanen tapasi Lauri ensi kerran, ja diagnoosi oli nopea. Sakari Niemelä: "Hän sanoi, että hän pystyy selvittämään ihmisestä millä tavalla se on sairas, mutta tässä tapauksessa, kun se oli tutkittu jo lääketieteellisesti mikä tauti on, niin hänen ei tarvitse tutkimusta tehdä."

Lauria hoidettiin alkuun sekä insuliinilla että kylvyillä. Sakari Niemelän mukaan insuliinin käytön lopettaminen oli Rissasen aloitteesta koko ajan esillä, "koska se nopeuttaisi Laurin paranemista, kun ei vietäisi lisää taudin aiheita ruumiiseen".

"Rissanen selitti, että... pojan kannalta ennen kaikkea olisi paljon parempi, jos insuliini jätettäisiin pois, niin paraneminen tapahtuisi nopeammin... koska nyt osa näiden kylpyhoitojen tehosta menee lääkeaineiden poistamiseen", Sakari Niemelä selvitti.

Maaliskuun 9:ntenä Niemelät päättivät jättää insuliinin pois. Viikkoa myöhemmin, 18.3. he kävivät Laurin jälkitarkastuksen yhteydessä keskustelun hoidosta ylilääkäri Seppo Pöntysen kanssa. Sakari Niemelän mukaan Pöntynen oli sanonut, että insuliinin tarve "ei ole sillälailla akuutti, mutta varmaan myöhäisemmässä vaiheessa te tulette palaamaan insuliinihoitoon, koska se on ehdoton, että siihen täytyy palata".

Sakari Niemelän mukaan Rissanen oli 22.4. taloon tultuaan moittinut Niemelöitä liian kylmien kylpyjen antamisesta. "Meillä on öljylämmitys, ja hanasta tulee 80-asteinen vesi... Kun me ei poikaa saatu istumaan sen kuumemmassa höyrykylvyssä, niin sen takia me emme antaneet kiehuvavetistä höyrykylpyä. Kun Rissanen tuli itse hoitamaan meille Lauria, niin hän antoi sille kiehuvavetistä höyrykylpyä, ja silloin pojan pylly paloi. Se tapahtui siinä vaiheessa, kun poika oli tajuton. Jos poika olisi ollut tajuissaan, niin se ei olisi istunut siinä kylvyssä. Tämä oli erona meidän hoitoon."

Rissasella oli Sakari Niemelän mukaan selitys Laurin huonolle kunnolle: "Taudin paranemiseen kuuluu se, että se palaa niinkuin juurilleen eli... poika menee ensin huonoon kuntoon ja sitten lähtee paranemaan... insuliinilääkitystä ei saa missään tapauksessa antaa."

Keskiviikkona 23.4. Rissanen oli kuitenkin valmis antamaan insuliinia. Sakari Niemelän mukaan "Ritva sanoi minulle, että kun tuo teidän vaimo näyttää ottavan niin raskaasti pojan hoidon, niin sen takia hän vain ehdotti insuliinilääkitykseen palaamista. Poika ei tarvitse insuliinia, mutta kun pojan vanhemmat näyttävät tarvitsevan. Minä sanoin..., että vanhempien takia sitä ei tarvitse antaa. Hän vakuutti vain, että kyllä hoito tehoaa, mutta ottaa vain niin syvältä."

Lopuksi Sakari Niemelä kertoi, että torstaina insuliinipiikki kuitenkin annettiin. Se ei kuitenkaan enää vaikuttanut Laurin verensokeriin, vaan poika vietiin lääkäriin - liian myöhään.

"Parantajan" kertomus

Rissanen sanoi oikeuden puheenjohtajan kuulustellessa, että hän tapasi Niemelät ensimmäisen kerran Rovaniemellä helmikuussa 1991. Sakari Niemelä oli ollut kuuntelemassa luentoa, ja seuraavana päivänä koko perhe tuli hänen luokseen.

"He ottivat kuhnekirjat Uusi lääketiede ja Kasvonilmeoppi, joihin kehotin heitä perehtymään hyvin tarkkaan ennen hoitojen aloittamista. Selitin myös, että hoidon teoriaan sisältyy se, että tässä ei käytetä lääkkeitä, että se on vaihtoehtona. Joko ei aleta ollenkaan ottamaan hoitoja tai pitää luopua lääkityksestä ja juuri sen takia, että kylvyt kumoaa lääkkeet ja lääkkeet kumoaa kylvyt", Rissanen selitti.

Hänen mukaansa kuhnehoidon aloittaminen on täysin vapaaehtoista. "Se, joka päättää luopua lääkityksestä henkilökohtaisesti tai omaisena päättää sen, niin se on myös vapaaehtoinen luopuminen, ei pakotettu."

Noin kuukauden kuluttua Laurin kuhne-kylvetyksen alkamisesta Rissanen oh saanut tietää, että Niemelät ovat edelleen antaneet pojalle insuliinia. "Tämän seurauksena minä selvitin Helmi Niemelälle mitä tapahtuu kehossa, kun käytetään insuliinia ja kylpyjä yhdessä. Minä selitin sen, että kylvyt kumoaa lääkkeet ja lääkkeet kumoaa kylvyt eli veren sokeri laskee liian alas, jonka seurauksena on kooma ja näinhän tapahtuikin."

Tämän neuvon jälkeen Niemelät lopettivat insuliinin antamisen. Kaksi päivää piikityksen lopettamisen jälkeen (11.3.) he tapasivat Rissasen, joka muisteli tapaamista oikeudessa: "Lauri oli todella hyvässä kunnossa. Hän oli virkistynyt. - - Hän oli elinvoimainen ja pirteä."

Rissanen myönsi kysyttäessä antaneensa Niemelöille hoito-ohjeita puhelimitse: "Kuten jokaisen potilaan kohdalla, että kysellään mikä on vointi, mikä aineenvaihdunta ja sen mukaan tapahtuu hoito-ohjeiden muutokset tai jatketaan samalla tavalla kuin ennenkin."

Kuten jo tiedämme, ohjeista huolimatta Laurin kunto heikkeni. Rissanen muisti, että ennen hänen lähtöään Niemelöille "Laurin aineenvaihdunta oli vilkastunut huomattavasti, millä on suuri merkitys tämän hoidon kannalta."

Rissanen matkusti Ranualle Nimelöiden kotiin auttamaan Laurin hoidossa tiistaina 23. huhtikuuta. Omien sanojensa mukaan hän halusi mennä auttamaan. Matkalla lentokentältä Niemelöille paljastui kuitenkin ikävä yllätys: Laurille oli annettu "minun mielestä puutteellista höyryä". Höyryn lämpötila on kuhne-opissa "tärkeä asia siinä vaiheessa, jos potilaan iho ei toimi".

Rissasella oli ollut jopa höyryyn liittyvä ennakkoaavistus: "Minä jo kotona tunsin sen, että jotakin on mennyt pieleen, kun käänne tapahtui huonompaan suuntaan; aavistelin sitä, en ollut varma."

Rissanen kehui suositelleensa palaamista insuliinihoitoon: "Taisi olla tiistaiaamu, niin harkitsin asian sillä tavalla ja kehotin vanhempia antamaan insuliinipiikityksen ja selitin myöskin miksi: Siksi, että lapsen elimistö ei toimi ja sisäinen kuume polttaa elimistön; sanoin sen juuri näillä sanoilla."

"Sanoin vielä sen, että nämä hoidot eivät auta, koska me emme pysty parantamaan kaikkia sairaita. Kaikkia sairauksia pystymme hoitamaan, mutta emme pysty parantamaan kaikkia. Mikä merkittävää, mikä vaikutti asiaan, oli puutteellinen höyry. Monia tapauksia sen jälkeen vastaavanlaisia on ilmaantunut ja paranemista ei tapahdu", Rissanen puolustautui.

Hän myönsi myös osallistuneensa 24.4. keskusteluun siitä, pitäisikö Lauri viedä keskussairaalaan tarkastusta varten. "Minä annoin heille vapauden valita. - - Olen voinut sanoa, että minun mielestäni ei tarvitse viedä sairaalaan, mutta se on vain minun mielipiteeni."

Samana päivänä Rissanen jatkoi kylpyjen antamista " yrittäen käynnistää Laurin aineenvaihdunnan, koska tämän seurauksena olisi tapahtunut käänne parempaan suuntaan".

Hän halusi vielä selittää, että vanhemmat tekivät päätökset: "Kehotin vanhempia pistämään, koska minä en ole saanut koululääketieteellistä koulutusta ja minulla ei ole oikeutta pistää minkäänlaisia piikkejä kehenkään, enkä tulisi sitä tekemään,

vaikka olisi koulutuskin." Edelleen, Rissanen kiisti ehdottameensa insuliinin antamista vain Helmi Niemelän rauhoittamiseksi: "Sellaista keskustelua en muista".

Syyttäjän kuulustelussa Rissanen sai tilaisuuden esitellä Kuhne-opin saavutuksia: "Tällä hoidolla pystytään hoitamaan ja parantamaan kaikkia eri sairauksia."

Syyttäjä mainitsi, että Rissanen oli esitutkinnassa puhunut elinvoima-käsitteestä. Hän kysyi Lauri Niemelän elinvoimasta. Rissanen vastasi, että Laurilla oli vielä sen verran elinvoimaa jäljellä, ja että hän olisi kestänyt "parannuspuuskat", jos hoito olisi annettu oikein.

Parannuspuuskien vaikutusta hän selitti näin: "Hoitoon kuuluu se, että tulee kuumekohtauksia ja käydään tavallaan aallonpohjassa ja sitten elinvoimaa kehittyy lisää ns. parannuspuuskien seurauksena. Näin tapahtuu, näin on tapahtunut minulla itselläni ja muilla potilailla, joita olen hoitanut."

Sitten Rissanen valitti uudelleen, että Niemelät olivat antaneet Laurille vääränlaisia kylpyjä. Hän kokeili itse oikeanlämpöisellä höyryllä saavuttuaan Niemelöille 23.4. "Seurattuani pojan elimistön tilaa tulin siihen tulokseen, että elimistön toiminta ei käynnisty ja että ihohuokoset eivät avaudu, että on liian myöhäistä oikeallakaan höyryllä saada pojan aineenvaihduntaa tai ihoa toimimaan. Sen seurauksena pyysin laittamaan insuliinia."

Lopuksi puheenvuoron käytti Rissasen avustaja ja liikekumppani, liikkeenharjoittaja Pauli Lehtonen. Hän kiisti syytteen ja puolusteli kuhne-hoitoa seuraavasti:

"Kuhnehoitoihin nimenomaan kuuluu poisjohtavat kylvyt eli istumakylpy, jakkarakylpy sekä höyry. Parantavaa hoitoa ovat varsinaiset kylvyt, pois johtavat kylvyt. Nimenomaan se on huomioitava, että lääkitystä ja kylpyjä ei missään tapauksessa saa käyttää yhtäaikaa. Siitä seuraa katastrofi lähes poikkeuksetta näinkin vakavassa sairaudessa."

"Kuhnehoidolla on parannettu sokeritautia Suomessa ja tällä vuosisadalla aikaisemminkin eikä vain pelkästään meidän aikana. - - Se on tärkeää, että ymmärretään, että tällä hoitomenetelmällä ei ole mitään tekemistä koululääketieteen kanssa. Ainoa yhteinen asia on keho. Koululääketieteessä työnnetään kehoon synteettisiä myrkkyjä, kun taas kuhnehoidolla pyritään poistamaan kehossa olevia vieraita aineita, joista sairaudet johtuu."

"Tieteellisesti on tutkittu, että sokeritauti johtuu nimenomaan siitä,että on rokotettu sekä käytetään lääkkeitä. Nimenomaan tänä päivänä koululääketiede itsekin toteaa, niin diabetes lisääntyy valtavasti. Se on seurausta siitä, että nimenomaan Suomessa rokotetaan lapsia valtavasti ja käytetään erittäin paljon lääkkeitä. Nämä sairastuttaa vanhemat, jotka sitten siittävät ja synnyttävät sairaita lapsia."

"Nimenomaan veloituksetta olemme ja Ritva Rissanen nimenomaan veloituksetta on hoitanut satoja ja satoja ihmisiä ja parantanut satoja, satoja ihmisiä", Lehtonen päätti.

Oikeuden päätös

Asianomistajien ja vastaajan kuulemisen jälkeen oikeus kuuli todistajia, ylilääkäri Seppo Pöntystä ja Helmi Niemelän äitiä Eila Kuhaa.

Pöntynen kertoi hoitaneensa diabetes-potilaita yli 20 vuotta, yhteensä 200-300 potilasta. Hän selosti seikkaperäisesti sokeritaudin syyt ja oireet sekä hoitomenetelmiä, korostaen erityisesti insuliinin tärkeyttä. Pöntysen mukaan Niemelöillä oli ollut "ideologinen käsitys siitä, että vaihtoehtoinen hoito olisi tässä yhteydessä parempi". Niemelöillä oli ollut vahvoja epäilyjä insuliinin haitallisista sivuvaikutuksista.

Syyttäjä kysyi Pöntyseltä suoraan: Onko teillä tiedossanne yhtään sellaista sokeritautipotilasta, joka olisi parantunut?

Pöntynen: Ei ole.

Eila Kuha kertoi todistajanlausunnossaan, että hän kävi Niemelöillä Laurin syntymäpäivänä (siis kuolinpäivänä). "Kun mentiin sinne, niin sinne oli tullut tämä hoitaja ja ne sanoi, että se on hoitamassa juuri, että Laurin luo ei nyt saa mennä. -- Sitten tämä hoitaja lähti käymään vessassa, niin minä menin sinne huoneeseen. Minä näin heti, että Lauri on tajuton. Silmät pyöri vaan päässä että valkuaiset näkyi ja mitään se ei tajunnut, vaikka minä mitä sanoin ja kysyin siltä. Sitten tuli Ritva (Rissanen) siihen, ja sanoi että Lauri vain nukkuu sitä parantavaa unta, että kyllä se siitä vielä paranee."

Lehtonen halusi tietää, miksi Kuha ei tehnyt mitään, jos poika hänen mielestään oli niin huonossa kunnossa. Kuha vastasi,

että hänen teki niin pahaa, että hän ei osannut muuta kuin itkeä. "Minulla vain tuli mieleen, että Lauri on jo niinkuin kuollut. Kun minä lähdin kotiin isän kanssa, odotin, että koska soitetaan, että se on kuollut."

Syyttäjä Markku Kynsilehto vaati loppupuheenvuorossaan Rissaselle rangaistusta. Hän kiinnitti huomiota mm. siihen, että vaikka Rissanen on vakuutellut kuhnehoidon etuja ja että sillä voidaan sokeritauti parantaa, niin hän ei kuitenkaan lopulta uskonut siihen, koska kehotti tai suositteli insuliinipiikin antamista Lauri Niemelälle havaittuaan ettei mikään enää auta.

Rissanen toisti loppupuheenvuorossaan kuhne-hoidon vapaaehtoisuutta ja kiisti syyttäjän epäilykset siitä ettei hän muka uskoisi sen tehoon: "Päinvastoin tähän hoitoon jos mihinkä minä uskon. Päinvastoin minä en usko koululääketieteeseen enkä sen menetelmiin. - - Kenties pieni virhe hoidossa on saanut tämän aikaiseksi ja muuttanut tilanteen niin, että sitä ei voitu enää kylvyillä saada korjatuksi."

Myös Lehtonen piti loppupuheenvuoron. Hän korosti sitä, että Laurin vanhemilla oli kielteinen suhtautuminen koululääketieteeseen. "Korostan, että erittäin negatiivinen suhtautuminen. Se, että se on muuttunut, niin senhän jokainen ymmärtää. - - se on nimenomaan puolustautumista. Se on sellainen mekanismi mikä syntyy kenelle tahansa, jolla ei ole tietoisuus laajentunut ja ei ymmärrä mitä se tarkoittaa."

Rissasen vankeusrangaistusta Rovaniemen kihlakunnanoikeus perusteli seuraavasti. "Kihlakunnanoikeus on ottanut huomioon koventavana tekijänä Rissasen menettelyn kestoajan. Lauri Niemelä olisi voitu pelastaa, jos Rissanen olisi 9.3. ja 24.4.1991 välisenä aikana toiminut hänen insuliinin käyttönsä tai sairaalahoitoon toimittamisen edistämiseksi. Rissanen olisi voinut tuona mainittuna aikana milloin vain katkaista tapahtumainkulun, joka johti Lauri Niemelän kuolemaan."

Filosofinen silmänkääntäjä

Paul Daniels Michael Hutchinsonin haastateltavana

Käännös: Ilkka Tuomi

"Se on huijausta. Sorminäppäryyttä!", huudahti Paul Daniels, kun Grenada-TV näytti hänelle taltioinnin Filippiinien psyykkisistä kirurgeista. Oli 70-luvun alku. TV-yhtiön edustajat kertoivat tarkkailleensa kirurgia. "Mutta minä tarkkailin hänen apulaistaan", Daniels vastasi.

Mukana ollut johtava spiritualisti seisoi Danielsin vieressä. "Ei, tässä ei ole kysymys mistään huijauksesta." "Mutta senhän pystyy näkemään", Daniels yritti sanoa. Turhaan. Spirtualisti piti päänsä.

Nykyisin Paul Daniels on tunnettu taikuri. Hänellä on takanaan kaksitoista televisiosarjaa ja lukuisia erikoisohjelmia. Kun menin haastattelemaan häntä The Skeptic -lehteä varten, tiesin hänen aiemmista haastatteluistaan, että hän on suorasanainen uskonnon ja moraalin (sanan laajimmassa merkityksessä) kommentoija. Tarkoitukseni oli saada selville hänen mielipiteensä psyykikoista ja parapsykologisesta tutkimuksesta, ja siitä oliko hän itse aikanaan uskonut yliluonnolliseen. Hän vastasi kysymyksiini innokkaasti.

"Nuorena pohjois-englantilaisena pojankloppina uskoin, että todennäköisesti on mahdollista, että ihmiset pystyvät välittämään ajatusaaltoja. Mystiikan harrastajana ajattelin, että luonnollinen seuraus ajatusaaltojen olemassaolosta olisi telekinesia. Minulla oli tapana istua tuntikausia pöydän ääressä yrittämässä ping-pong pallon siirtämistä pöydän laidalta toiselle. Vasta

kun minulla oli varaa ostaa enemmän ja monipuolisempia kirjoja, ajatteluni muuttui loogisemmaksi ja minusta tuli parempi havaintojen tekijä."

Tämä laajempi kirjakokoelma sisälsi kirjoja entisajan taikureista ja itse taikuuden historiasta. "Taikuudesta silmänkääntämisen merkityksessä", Daniels selventää.

"Viime vuosisadalla Robert Houdin totesi, että silmänkääntäjä on näyttelijä, joka esittää taikurin roolia: taikuuden tekijää, jonka taikamaailma on tarujen, satujen ja unien valtakuntaa. Tajusin, että uskonto on joukko sääntöjä, joiden mukaan yhteiskunta elää ja jota pyörittää joukko ihmisiä, jotka tekevät taikurin temppuja."

"Muuan egyptiläinen opas selitti minulle, että Tutankhamon on lause: kuningas Tut, auringonjumalan poika. Siihen aikaan kuninkaita, faaraoita ja uskonnollisia johtajia yleisesti kutsuttiin 'jumalan pojiksi', ja usein heidän sanottiin olevan neitseestäsyntyneitä. Silloin ajattelin, että miksei minulle ole kerrottu tätä koulussa."

"Primitiivisessä yhteiskunnassa voi olla tarpeen mystinen pelko, jolla lapset pidetään kurissa. Uskon, että nykyisin heille voisi kertoa, miksi sääntöjä on hyvä noudattaa, ja että jos niitä ei noudata monet joutuvat kärsimään. Olisin todella tyytyväinen, jos kaikista koulusta lopetettaisiin uskonnon opetus. Maailman olisi jo aika kasvaa aikuiseksi. Mikäli ihmiset haluavat uskontoa, heidän pitäisi tajoilla sitä lapsilleen viikonloppuisin."

Nämä ovat vahvoja lausuntoja, ja ne tulevat - yllättäen - mieheltä, joka kerran oli metodistien maallikkosaarnaaja.

Uri on loistava showmies

Ehkä yhtä yllättäen Paul Daniels on myötämielinen Uri Gellerille. Humanist News - lehti siteerasi kerran Danielsia todeten, ettei hän välitä vaikka Uri kiipeääkin lavalle ja tekee temppunsa, lisäten, että Uri "on mukava kaveri".

"Uri on mielenkiintoinen. Seuraavassa The Best of Magic -sarjassa hän tulee esille ja tekee taikatempun. Temppu on samantapainen kuin se, jonka teimme muutama vuosi sitten, jossa kello laitetaan käyntiin ja kellon tikittäessä puuhataan tiettyjä asioita, ja sitten kello siirtyy ajassa sen verran taaksepäin kuin puuhaminen on kestänyt. Me esimerkiksi keitimme vettä, ja vaikka vesi on kiehunut, kaadat sen kätesi päälle ja se on taas kylmää. Outoa kyllä, huhujen mukaan Urin paranormaaleista kyvyistä huolimatta koko homma meni mönkään ja se piti järjestellä uudelleen verhon takana. Mutta hän on loistava showmies."

"En tiedä mihin raja pitäisi vetää. Tarkoitan, että jos ihmiset sanovat hänen olevan huijari, niin missä määrin hän on sitä? Ketä hän on huiputtanut? Hänellä on viihdearvoa, mutta käsittääkseni hänellä ei ole paranormaaleja kykyjä edes alkajaisiksi. En usko, että hän pystyy taivuttamaan metallia ajatusaalloilla - tai tekemään mitään muutakaan ajatusaalloilla. Hän on hyvä viihdyttäjä, jos se sinulle riittää. Itse asiassa hän nykyisin osallistuu silloin tällöin taikureiden kokouksiin ja David Berglas, Magic Circlen puheenjohtaja, on hänen hyvä ystävänsä."

Danels laittoi kerran konekirjoittajan kopioinaan tähtimerkkien tiedot, mutta vaihtoi otsikot. "Usein kävi niin, että ihmiset kysyivät kutsuilla minulta: 'Mikä on sinun tähtimerkkisi?' Vastasin, että onpa hauska kun satuit kysymään, olen juuri tekemässä kirjaa aiheesta. Näytin heille tekstin, jossa oli heidän tähtimerkkinsä ja he sanoivat, että 'kyllä, minä se olen'."

Hän nauroi. "Kun kerroin, mitä olin tehnyt, moni ystävyys loppui lyhyeen..."

Mutta miksi niin monet ihmiset tuntuvat tarvitsevan uskoa yliluonnolliseen? "Luulen, että syynä on huono koulutus - HUONO, isoilla kirjaimilla. Ihmisillä on tarve mystiikkaan. Heiltä on jäänyt huomaamatta, että se, mitä olet, on ihmeellistä. Juuri se mitä olet, ilman mitään ylimääräisiä vaikutuksia. Se mitä olet itsessäsi on yksinkertaisesti täysin uskomatonta. Silti ihmiset istuvat television ääressä katsomassa David Attenboroughia, joka kertoo jostain omituisesta eläimestä, joka on kehittänyt itselleen silmät, jolla se näkee pimeässä. Ja he huokailevat: 'eikös olekin ihmeellistä'. Heiltä jää huomaamatta se tosiasia, että olio joka televisiota katselee on ajattelunsa,

liikkumisensa ja aistimisensa suhteen eläimistä kehittynein. Silti he etsivät elämäänsä mystiikkaa. Juuri se saa minut hyppimään seinille."

"Kukaan ei oikeastaan markkinoi ihmistä itsenään, omana tarkoituksenaan ja päämääränään. Paitsi ehkä humanistit, jossain määrin. Mutta varsinaisesta markkinoinnista ei humanistienkaan osalta voi puhua. He eivät kulje kansan keskuudessa, julista sanomaansa lehtien palstoilla, tai tuppaudu televisio-ohjelmiin. Ehkä vastaus yliluonnolliseen on suunnaton määrä käytännön todistuksia siitä, mitä me olemme, ja mihin me pystymme. Mitä me voimme ryhmänä saada aikaan, ilman paranormaaleja voimia."

"Vaikka ei olekaan vaikea löytää skeptisiä kirjoja, ihmiset eivät yleensä löydä niitä tiedotusvälineiden kautta. On surullista, että ne kirjoittajat, jotka sanovat 'älkää viitsikö! tämähän on höpötystä', eivät saa juurikaan julkisuutta. Ja kun he saavat, heitä pidetään konnina. Kun Doris Stokes kuoli, sain puhelinsoiton lehdistöltä, ja kerroin, että se oli ollut höpötystä ennen hänen kuolemaansa ja että se oli edelleen sitä. Jouduin aikamoisen hyökkäyksen kohteeksi lehdistössä, joka väitti, etten tehnyt asialle mitään Stokesin eläessä. Itseasiassa tein - jokaisen mahdollisen tilaisuuden tullen. Niin minusta tuli konna vaikka kerroin ainoastaan totuuden."

"Luulen, että juuri tässä on ihmisluonnon todellinen omituisuus. Se on omituista, vaikkakin ymmärrettävää. Lienee kuitenkin totta, vai kuinka, että suurin osa ihmistä tulee aina olemaan osattomia, suhteellisesti ottaen. Juuri osattomat tarvitsevat mystiikkaa. Joukkoviestimet tulevat siksi aina edistämään mystiikkaa."

Ne televisio-ohjelmien tekijät, jotka tekevät skeptisiä ohjelmia, tekevät asiat väärin päin. Ihmiset vaihtavat kanavalta toiselle, ja katsojatutkimukset näyttävät, miten monta minuuttia ohjelman alusta kanava vaihdetaan. (Tutkimukset osoittavat, että Paul Danielsin taikashow pitää katsojat kanavalla pitempään kuin useimmat ohjelmat.)

"Ohjelmantekijöiden pitäisi heti aluksi sanoa: 'Nyt tulette näkemään ohjelman, jossa näytetään, miten nämä ihmiset teitä huijaavat ja kuinka he käyttävät teidän tunteitanne hyväkseen. Nämä ihmiset ovat huijareita.' Tämä heidän pitäisi sanoa heti

kärkeen, mutta he eivät tee sitä. Poikkeuksetta ohjelmat esittelevät huijarit aitoina ihmeentekijöinä, ja vasta lopuksi paljastavat temput. Mutta paljastus tulee ohjelman väärässä päässä. Siihen mennessä ohjelmantekijät ovat jo onnistuneet vakuuttamaan suurimman osan yleisöstä. He vaihtavat kanavaa ja ajattelevat: 'Jaaha, taas yksi selvännäkijä, nehän me jo tiedetään.'"

Daniels ottaa pöydältä yhden The Skeptic-lehden numeron. " Tämä sana Skeptikko, se ajaa pois monia niistä ihmisistä, joihin yritätte vaikuttaa. Saisinko ehdottaa, että vaihtaisitte lehden nimeksi Yliluonnollinen?, kysymysmerkin kanssa?"

Tukea Randille

Muutaman viime vuoden Daniels on käyttänyt kaksi päivää viikossa kehittäen ja markkinoiden nopeaa kielenopiskelumenetelmää, joka käyttää antiikin Kreikasta tunnettua muistamistekniikkaa. Kursseja on jo ranskasta, saksasta, italiasta ja espanjasta. Järjestelmäänsä käyttäen Daniels oppi viikossa tarpeeksi espanjaa pitääkseen esityksensä espanjankieliselle yleisölle. Portugalinkieli on juuri valmistumassa ja seuraavaksi on vuorossa japani.

"Japaninkieli on osoittautunut erittäin mielenkiintoiseksi. Se on erilaista, ei siksi, että se kuulostaisi erilaiselta, vaan siksi, että sitä puhutaan eri tavalla. Mutta se on mainiota. Japanilaisten on hyvin vaikea selittää sitä minulle."

Daniels on vahva James Randin työn tukija. "Se on jotain mikä oli todella tehtävä. Luulen, että hän on eläessään tehnyt enemmän kuin kukaan ihmisten tietoisuuden herättämiseksi - varmasti ainakin Amerikassa. Surullisinta on, ettei Randi enää ole nuori, ja että hän ei tee tätä joka päivä, aina uusiutuvalle yleisölle. Nämä asiat pitäisi opettaa koulussa. Randin työstä pitäisi kertoa siinä missä Shakespearen teoksistakin. Se on yhtä tärkeätä elämänlaadun kannalta kuin taide ja kirjallisuuskin."

Useiden vuosien ajan Daniels teki taikashown ja Joulun erikoislähetyksen lisäksi erityisen Halloween shown, jonka tekemisestä hän piti. Vuonna 1990 BBC suostui tekemään Halloween-specialin vain, mikäli se olisi tehty Danielsin uuden taikasar-

jan keskellä. Kahden televisio-ohjelman tekeminen peräkkäisinä päivinä olisi tiennyt suunnatonta henkistä ja fyysistä rasitusta.

"Minusta on omituista, että tässä on organisaatio, jolla on - niin voidaan ainakin väittää - varsin hyvä taikuri. Ja Halloween on mystinen ilta. Eivätkä he käytä tilaisuutta. Minusta se on virhe. Ohjelmarunkoa on muutenkin aivan tarpeeksi vaikea rakentaa ja tässä olisi melkeinpä ilmainen lahja. Huvittavinta oli, että muuan BBC:n radiotuottaja soitti managerilleni ja olisi halunnut minut ohjelmaansa tekemään ihmettä. Mervyn kertoi, etten ollut vapaana juuri sinä iltana, mutta voisin päästä seuraavalla viikolla. 'Voi,ei!', valitti radiotuottaja. 'Te ette ymmärrä. Nythän on Halloween. Tänäänhän juuri heidän voimansa ovat suurimmillaan, eivätkö olekin?' Se oli siis BBC:n tuottaja vuonna 1989. Siis todella! Tänä päivänä ja aikana hän uskoo, että minun taitoni ovat suurimmillaan juuri tiettynä päivänä vuodesta!"

"Jotkut psyykikot väittävät, että minulla on negatiivinen asenne. Minä olen kuitenkin ammattitaikuri, joka on rakastanut taikuutta yksitoistavuotiaasta asti. Kaikkein eniten haluaisin tavata jonkun, joka todella pystyy siihen. Tämä on minun harrastukseni ja elämäni. Jos pystyisin löytämään jonkun, joka todella pystyisi taikuuteen - joka todella kykenisi taivuttamaan metallia - laittaisin hänet oitis televisio-ohjelmaani."

"Toisaalta, jos sinulla olisi tällaisia kykyjä, haluaisitko kuluttaa elämäsi taivuttamalla lusikoita? Kun minua väitetään negatiiviseksi, se on vitsi. Minä haluan nähdä todellisen psyykikon; todellisen kummituksen. Olisin jopa valmis maksamaan siitä. Vielä nytkin, kun minulla on kaikki nämä päässäni olevat tiedot ja kokemukset, haluasin todella tavata sellaisen. Kai sinäkin haluaisit?"

Alkuperäinen artikkeli: The Skeptic, Vol. 5 Number 1, January/February 1991.

Fantasiaa, fiktiota, faktaa

Veli Toukomies

Intian skeptikoiden johtomies, ihmeiden paljastaja ja matkasaarnaaja B. Premanand vieraili huhtikuun alussa Helsingissä Skepsis ry:n vieraana. Hän esiintyi Helsingin yliopiston suuressa juhlasalissa 4.4.1992 noin 400 kuulijalle.

Premanand esitti parikymmentä ihmemiesten (god-men) temppua ja paljasti miten ne tehdään. Mukana olivat mm. kielen lävistäminen metallipiikillä, veden muuttaminen viiniksi ja pyhän tuhkan luominen tyhjästä. Esitys sai skeptisen teologin mietteliääksi.

Premanandin viitekehyksenä ja toimintaympäristönä on ns. ei-kristillinen maailma, joka sijaitsee Euroopasta katsottuna lähinnä idässä ja etelässä. Kristillisessä maailmassa on totuttu kahtiajakoon: A-luokassa on kristinusko, kirkot ja niiden hoitama uskonnonopetus, B-luokassa ei-kristilliset uskonnot ja mm. kouluissa annettava elämänkatsomustiedon opetus.

Fundamentalistinen kristinuskon perinne nimittää ei- kristillisiä uskontoja mielellään pakanauskonnoiksi, liberaalimpi perinne hyväksyy livemmän ilmaisun 'muut uskonnot'. Ääriliberaaleja kristinuskon tulkintoja lukuunottamatta yleinen kristinuskon katsomus on kuitenkin, että kristinusko edustaa olennaisesti korkeampaa käsitystä Jumalasta, elämästä, luonnosta ja ihmisestä. Vain kristinuskolla on kristittyjen mielestä ns. erityinen ilmoitus Jeesuksessa, Jumalan pojassa; muut (pakana)uskonnot jäävät ns. yleisen ilmoituksen asteelle.

Ihmeet voi samaan tapaan luokitella kahtia. Toisaalla ovat alemman tason ihmeet, jotka fundamentalistikristittyjen mielestä ovat Jumalan vastustajan saatanan aikaansaannoksia: spiritismi, henkiparannus, astrologia, yleensä paranormaalit ilmiöt. Toisaalla ovat kehittyneemmän, puhtaamman, jumalallisemman

tason ihmeet: erityisesti Raamatussa kerrotut ja siellä erityisesti Jeesuksen tekemiksi kerrotut ihmeet, mutta myös nykyaikana tapahtuvat ns. Pyhän Hengen aikaansaamat ihmeet, esimerkiksi sairaiden parantumiset ja profetiat.

Tästä perinteisestä kristillisestä viitekehyksestä lähtien on itse asiassa varsin helppo yhtyä Premanandin peruskritiikkiin intialaisia ihmeidentekijöitä ja muita jumalihmisiä (godmen) vastaan. Hehän ovat pakanoita, ainoastaan yleisen ilmoituksen varassa hapuilevia ihmisiä, joilta ei voikaan odottaamuuta kuin joko silkkaa petkutusta tai Jumalan vastaisten pimeyden voimien aikaansaamia pahoja ihmetekoja. Neulan työntäminen verettömästi kielen läpi, lasimurskan syöminen, hiilillä kävely, ihon polttaminen liekillä ilman vahinkoa, sydämen pysäyttäminen, tuhkan luominen tyhjästä - kaikki ne ovat vain esimerkkejä ei-kristillisestä harhailusta.

Siinäkö oli Premanandin vierailun koko anti? Eikö hänen kritiikkinsä kohdistunut millään merkittävällä tavalla yhtä hyvin myös kristinuskon piirissä presentoituihin ihmeisiin? Kyllä kohdistui.

Premanand esitti myös veden muuttamisen viiniksi ja näytti, miten pieni määrä leipää saadaan riittämään suurelle joukolle. Hän kertoi myös veden päällä kävelemisen ihmeestä. Näissä esimerkeissä lähestytään jo Raamatun ihmeitä. Listaa voisi jatkaa: sairaiden parantaminen, kuolleiden herättäminen eli ylösnousemuksen ihme, luominen tyhjästä... Kuuluvatko nämä raamatulliset ihmeet, menneet ja tulevat, todella johonkin aivan toiseen, varmempaan, luotettavampaan kategoriaan?

Mielestäni nyt esillä olevaan asiaan voi tuoda selkeyttä seuraava kolmijako:

1. Faktaihmeitä ovat paranormaalit ilmiöt, jotka ovat todella tapahtuneet. Onko sellaisia? Sekä ei-kristitty guru että kristitty fundamentalisti vastaavat myöntävästi, vaikka heidän esimerkkinsä eroavat toisistaan. Jälkimmäiselle ovat kiistattomia faktoja Raamatun ihmeet, erityisesti Jeesuksen ihmeteot ja myös 'aidot' jumalalliset nykypäivän ihmeet.

2. Fiktioihmeitä ovat paranormaalit ilmiöt, joiden ajatellaan voivan tapahtua, mutta joilta puuttuu näyttö. Liberaali kristitty hyväksyy periaatteessa tämän tulkinnan myös Raamatun ja Jeesuksen ihmeisiin nähden, toisin sanoen ne ihmeet ovat symbolisessa mielessä totta; ne edustavat uskonnollista mutta eivät tieteellistä totuutta. Fundamentalisti hylkää tämän tulkinnan.

3. Fantasiaihmeitä ovat paranormaalit ilmiöt, jotka tapahtuvat yksinomaan ihmisten ajatus- ja ideamaailmassa, ilman minkäänlaista yhteyttä reaalimaailmaan. Jumala ja ihmeet (ihmettely) kuuluvat aatteiden ja elämänfilosofioiden piiriin, ja niillä voi olla huomattavakin kulttuurihistoriallinen merkitys. Eihän esimerkiksi länsimaista ajattelua voi ymmärtää ilman että tuntee kristinuskoa. Siksi voi tiettyyn rajaan asti ymmärtää uskonnonopetusvaatimuksiakin. Tosin yhtä vankat eväät maailmankatsomukselle voidaan antaa myös elämänkatsomustiedon avulla. Jumalaan uskomaton ihminen voi olla samalla katsomuksellisella, siveellisellä tasolla kuin uskovakin. Periaatteen toteutuminen käytännössä riippuu yksilöistä.

Minun mielestäni Premanandin luento oli syvällisempi ajatusten herättäjä kuin vain ohikiitävä hetki, jolloin saattoi 'toisten kristittyjen' kanssa luvan perästä naureskella pimeästä pakanuudesta kumpuaville näennäisihmeille. Premanandin kritiikki kohdistui yhtä hyvin aidoiksi väitettyihin kristillisiin ihmeisiin historiassa ja nykyajassa.

Onko siis ihmeitä? Agnostikko ja skeptikko sanonee vain: fantasiaihmeitä on. Jos joku tarvitsee niitä elämänfilosofiansa rakennuspuiksi, se on kunnioitettavaa. Jos joku töineen selviää ilman minkään kategorian ihmeitä, se on yhtä lailla kunnioitettavaa.

Kuka pelkää numeroita?

John Allen Paulas: Numerotaidottomuus. Art House, 1992

Pekka J. Alestalo

Ei ole mikään ihme, että aikojen saatossa ja kohtalon heitellessä lukuisia yhteensattumia tapahtuu ihan itsestään. - Plutarkhos

Suomenkielistä, pseudotieteisiin kriittisesti suhtautuva kirjallisuutta on tarjolla harmittavan vähän. Tervetullut lisä pieneen joukkoon onkin yhdysvaltalaisen matematiikan profesorin John Allen Paulosin 'Numerotaidottomuus', joka on parissa vuodessa ehditty kääntään useille kielille. Nyt tarkasteltavana olevan suomennoksen on tehnut Klaus Vala, joka tunnetaan matemaatikkopiirien ulkopuolellakin sekä omista kirjoituksistaan että aikaisemmista tietokirjakäännöksistään.

Vaikkei Paulosin kirjan nimestä heti arvaakaan, siinä käsitellään varsin paljon pseudotieteitä ja erityisesti numerotaidotomuuden vaikutusta näiden oppien syntyyn. Kirja jakaantuu viiteen lukuun, joista ensimmäisessä tarkastellaan esimerkkejä ja lähtökohtia aiheeseen. Toinen luku käsittelee todennäköisyyttä ja sattumaa, ja kolmas luku pseudotieteitä. Neljäs luku pohdiskeleenumerotaidottomuuden syitä ja viimeisessä tarkastellaan tilastojen käyttöä yhteiskunnan eri toiminnoissa.

Numerotaidottomuuden osa-alueista kirjassa korostetaan kolmea: vaikeutta mieltää suuria lukuja, todennäköisyyden ja sattuman väärin ymmärtämistä sekä tilastojen väärinkäyttöä. Mikäli seuraavat kirjasta poimitut esimerkit eivät ole lukijalle ennalta tuttuja, se ei tarkoita sitä, että lukija olisi numerotaidoton (muuten joutuisin itsekin tunnustamaan kuuluvani jouk-

kon). Numerotaitoisuuden merkkinä voi sen sijaan pitää sitä, että uskaltaa itse arvioimaan vastaan tulevia lukuarvoja.

Vaikka todennäköisyyslaskenta perustuukin tavalliseen maalaisjärkeen, se ei valitettavasti tarkoita sitä, että sen soveltaminen olisi aina helppoa, ja joskus laskennan tulokset saattavat tuntua kovin ihmeellisiltä. Jos esimerkiksi kootaan yhteen 23 ihmistä, joukossa on todennäköisyydellä 0,5 ainakin kaksi, joilla on sama syntymäpäivä. Useimpien ensimmäinen arvaus olisi varmasti, että siihen tarvittaisiin vähintään 183 ihmistä. Jos sen sijaan kiinnitetään jokin tietty päivä, vaikkapa 23. toukokuuta, niin tarvitaan 253 satunnaisesti valittua ihmistä, jotta todennäköisyydellä 0,5 ainakin yksi heistä olisi syntynyt kyseisenä päivänä.

Todennäköisyyksien ymmärtämiseen liittyy myös kyky arvioida yhteensattumien lukuisuutta. Jos oletamme, että jokainen suomalainen tuntee 1 500 ihmistä, jotka ovat tasaisesti jakautuneet ympäri maata, niin silloin kahdella umpimähkään valitulla suomalaisella on ainakin yksi yhteinen tuttava todennäköisyydellä 0,45. Tämä esimerkki kuvaa hyvinmyös niitä vaikeuksia, joita kohdataan todennäköisyyksiä laskettaessa. Esimerkiksi 1 500 tuttavan antaminen jokaiselle suomalaiselle saattaa olla optimistisesti arvioitu, ja yleensä useimmat tuttavat asuvat samalla paikkakunnalla. Jos kuitenkin halutaan nopeasti arvioida joitakin todennäköisyyksiä, vaivautumatta kaikkien yksityiskohtien vaikutusten tutkimiseen, on tehtävä tiettyjä yksinkertaistuksia, joiden oikeutusta voi jokainen mietiskellä.

Pseudotieteitä Allen sivuaa monessakin kirjan kohdassa, mutta erityisesti omassa luvussaan. Esitys ei pyri olemaan kattava: Paulos tarkastelee numerotaidottomuuden ja pseudotieteiden välisiä yhteyksiä lähinnä esimerkkitapausten valossa. Pseudotieteistä selvimmin matematiikkaan nojautuu numerologia eli lukumystiikka, jossa mm. etsitään luonnonvakioiden arvoja erilaisten rakennelmien mittasuhteista, todistetaan uskonnollisia oppeja kokonaislukujen ominaisuuksien avulla tai yritetään liittää johonkin henkilöön pelätty luku 66.

Hollantilainen tähtitieteen professori Cornelis de Jager on osoittanut, että polkupyörän mitoista voidaan johtaa melkein

mikä tahansa pyhä luku. Tämä keksintö tuskin kuitenkaan saavuttaa suosiota edes vannoutuneimpien numerologien keskuudessa - ovathan pyramidit paljon jännittävämpiä kuin arkiset kulkuvälineet.

Kreikan kirjainten 'alpha' ja 'omega', alku ja loppu, numeerinen arvo oli aikoinaan 801, sama kuin sanalla 'kyyhky'. Tämän oletettiin mystisesti vahvistavan kristillistä uskoa pyhään kolminaisuuteen; lukijan numerotaidottomuudesta johtunee, ellei hän ymmärrä tätä kiistatonta todistetta. 666 puolestaan on menestyksellisesti liitetty historian merkkihenkilöihin Nerosta Lutherin kautta Napoleoniin. Ja onnistuuhan se vieläkin: eräät fundamentalistiryhmät panivat merkille, että nimessä Ronald Wilson Reagan on jokaisessa sanassa kuusi kirjainta, siis 666.

Joissakin vanhoissa lähteissä on tosin luvun 666 tilalla 616, mutta se ei ole suuri ongelma. Taitavat numerologit osaavat liittää molemmat luvut samaan nimeen. Skeptikoista ainakin Martin Gardner on useissa kirjoissaan esittänyt, miten melko luontevalla tulkinnalla saadaan mistä tahansa sanasta kaivettua esiin luku kuin luku.

Teoria biorytmeistä on toinen oppi, jonka alkuvaiheisiin matematiikalla on jotakin sanottavaa. Biorytmien keksijä Wilhelm Fliess päätyi teoriaansa ilmeisesti huomattuaan lukujen 23 ja 28 omaavan sellaisen erikoisen ominaisuuden, että jokainen kokonaisluku voidaan esittää niiden monikertojen summana, siis muodossa $23x + 28y$, missä x ja y ovat kokonaislukuja. Esimerkiksi $1 = 23 * (-17) + 28 * 14$.

Fliess tulkitsi teoriassaan luvut 23 ja 28 ihmisen elämän miehisen ja naisellisen rytmin pituuksiksi vuorokausina ja onnistui vakuuttamaan mm. Freudin, joka vakaasti uskoi kuolevansa 51-vuotiaana, koska $23 + 28 = 51$. Ehkä Freudin mieleen ei tullut, että sama päättely soveltuu kaikkiin ihmisiin ja kuitenkin aika harva kuolee juuri 51- vuotiaana. Näiden kahden luvun erikoinen ominaisuus eli valitettavasti vakuuta ketään, joka on tutustunut lukuteoriaan. Fliessin teorian latistaa se seikka, että useimmilla lukupareilla on tämä sama ominaisuus; itse asiassa se on kaikilla niillä luvuilla, joilla ei ole muita yhteisiä kokonaislukutekijöitä kuin 1 ja -1. Lukija voi kehittää oman rytmiteoriansa vaikkapa lukupareista 5 ja 101 tai 666 ja 977.

Kaiken kaikkiaan Paulosin kirjasta jäi varsin mukava vaikutelma. Kirjoittaja vapautuu tietokirjoja usein vaivaavasta värittömyydestä mielenkiintoisilla ja usein yllättävilläkin esimerkeillä. Osa niistä saattaa olla niin hämmästyttäviä, että lukijan on suorastaan pakko tutkia laskelmat omatoimisesti. Erityisen piristyksen kirjan lukijalle tuovat Paulosin kärjekkäät mielipiteet, joihin ei tietenkään tarvitse yhtyä.

Kirjaa voisi suositella varsinkin matematiikan opettajille, jotka haluavat saada opetukseensa esimerkkejä tilanteista, joihin pienikin numerotaito tarjoaa aivan uuden lähestymistavan. Useimmat kirjan esimerkkilaskuista on esitetty yksityiskohtaisesti selostaen, eikä niiden seuraaminen tuottane kohtuuttomia vaikeuksia numerotaitoiselle lukijalle.

Entä ne, joilta numerotaito puuttuu? Vaikka laskujen seuraaminen ei olekaan edellytys kirjan lukijalle, pelkään ettei tämäkään kirja tule kulumaan heidän käsissään.

Skepsis ry:n toimintakertomus 1991

Yleistä

Vuosi on ollut toiminnallisesti melko hiljainen. Jäsenmäärä on lisääntynyt voimakkaasti. Luentoja on järjestetty entiseen tapaan.

Vuosikokous

Yhdistyksen sääntömääräinen vuosikokous pidettiin 21.3.1991 Helsingin Yliopiston tiloissa. Paikalla oli 18 jäsentä. Yhdistyksen puheenjohta- jaksi valittiin Nils Mustelin. Hallituksen jäseniksi valittiin Ilkka Tuomi, Pekka Roponen, Markku Javanainen ja Lauri Gröhn.

Hallitus

Uuden hallituksen ensimmäisessä kokouksessa 2.4.1991 hallitus valitsi varapuheenjohtajaksi Roposen, sihteeriksi Gröhnin ja rahastonhoitajaksi Javanaisen. Hallitus kokoontui toimintavuoden aikana yhteensä 8 kertaa: 12. tammikuuta, 21. maaliskuuta, 2. huhtikuuta, 18. toukokuuta, 12. syys- kuuta, 12. marraskuuta, 23. marraskuuta ja 1. joulukuuta.

Jäsenet

Vuoden 1991 aikana yhdistyksen hallitus hyväksyi 80 uutta jäsentä. Kaksi jäsentä jätti eronpyynnön. Yhdistyksessä oli vuoden 1991 lopussa 187 jäsentä ja postituslistalla oli 247 nimeä, joista kymmenen kirjastoa tai yhteisöä.

Luennot

Toimintavuoden aikana Skepsis järjesti seuraavat yleisöluennot:

Luentosarja "Epäily, usko ja todellisuus"
- Fil.lis Ilkka Tuomi 22.4. "Kaaoksesta kvanttimystiikkaan".
- Prof. Simo Knuuttila 25.4. "Antiikin skeptismi".
- Prof. Raimo Lehti 29.4. "Keskiajalta tieteen renessanssiin".
- Prof. Anto Leikola 2.5. "Biologisen ihmiskäsityksen synty".
- Päätoim. Tuomas Nevanlinna 6.5. "Modernin hengen epäily".
- Teol.tri Harri Heino 9.5. "New Age".
- Dosentti Risto Vuorinen 13.5. "Inhimmillincn irrationaalisuus".

James Randi 17.6 ja 18.6. "The Search for Miracles".

Dosentti Veijo Saano 2.12. "Vaihtoehtolääketieteen taustat", kommenttipuheenvuorot esittivät Antti Pietiäinen (Kairon instituutti) ja Pekka Sauri (Vihreät).

Euroopan skeptikot

Yhdistyksen jäsen Matti Virtanen osallistui Euroopan skeptikko- yhdistysten kokoukseen Amsterdamissa lokakuussa.

Julkaisutoiminta

Yhdistyksen lehti "Skeptikko" ilmestyi vuoden aikana kolme kertaa, numerot 10, 11 sekä kaksoisnumero 12-13. Viimeisimmän numeron painos oli 500 kappaletta.

Kansainvälinen yhteistyö

CSICOPin välityksellä yhdistyksen lehteä on levitetty myös muille skeptikkojärjestöille.

Skepsiksen haaste

Skepsiksen hallitus on sitoutunut maksamaan 10 000 markkaa henkilölle, joka pystyy valvotuissa olosshteissa tuottamaan paranormaalin ilmiön. Vuoden aikana on saatu muutama kysely, mutta ne eivät ole johtaneet edes esikokeeseen saakka.

Tieteellinen neuvottelukunta

Tieteellinen neuvottelukunta kokoontui 12.10.91. Toimintamuodoista toivottiin etenkin tietoiskua kouluihin.

Huuhaa-palkinto 2.12.1991

Yhdistyksen kolmas huuhaa-palkinto myönnettiin Suomen Scientologia- yhdistys ry:lle, Helsingin Dianetiikka-keskukselle sekä muille kansainvälisen scientologisen liikke Suomessa toimiville järjestöille ja yhdistyksille.

Tieteellisten seurain valtuuskunta

Skepsis ry on hyväksytty Tieteellisten seurain valtuuskunnan jäseneksi.

Skepsis ry:n toimintasuunnitelma 1992

Jäsentoiminta

Jäsenistön valtaosa on pääkaupunkiseudulta. Yksittäisten luentotilaisuuksien lisäksi järjestetään kuukausikokouksia vapaamuotoisen keskustelun merkeissä, jossa alustuksena voisi esim. olla skeptinen tai anti-skeptinen videonauha. Toimintaa pyritään suuntaamaan passiivisesta huuhaa-ilmiöiden kirjaamisesta analyyttisempaan suuntaan.

Yhdistyksen alajaostot

Käynnistetään 2-4 alajaostoa eri puolilla Suomea. Hallituksen jäsenet vuorottelevat alustamassa käynnistämiskokouksissa. Jäsenistöltä toivotaan aktiivisia aloitusimpulsseja.

Huuhaa-palkinto

Huuhaa-palkinto ei ole saanut kovinkaan paljon julkisuutta. Kehitetään palkinnon jakoperusteita ja jakotapaa.

Tieteellinen neuvottelukunta

Neuvottelukunnan asiantuntemuksen hyödyntämiseksi pyydetään sen jäseniltä lyhyt arvio siitä, miten heidän oppiaineessaan lisätään valmiuksia pseudotieteiden erotteluun. Järjestetään yksi kokous neuvottelukunnan jäsenille ja yksi kokous, jossa jäsenet voivat esittää kysymyksiä neuvottelukunnan jäsenille.

Skeptikko-lehti

Julkaistaan 4 numeroa a 40 sivua, kuvitusta lisätään ja jäsenten kirjoittelua pyritään aktivoimaan. Ainakin yksi teemanumero. Lehteen pyritään saamaan käännöksiä esim Skeptical Inquirer -lehdestä, kirja-arvoteluja ja kirjallisuusluetteloita.

Skepsis ry:n haaste

Uusi hallitus uudista Skepsikseen haasteen. Haasteeseen vastaavia ehdokkaita testataan aina, mikäli haasteessa esitetty kyky on testattavissa ja mikäli testaaminen ei vaadi kohtuuttomia järjestelyjä ja koejärjestelystä päästään sopimukseen.

Projektit

Jatketaan grafologia-projektia, kun asiaa ajanut henkilö palaa ulkomailta. Käynnistetään koululaisille suunnattu kampanja jäsenten pienryhmätoiminnan avulla.

Skeptikko-kirja

Selvitetään mahdollisuuksia julkaista suppea " Skeptikon käsikirja", jossa on tiivistetysti esitetty skeptisiä kysymyksiä rajatieteiden jne. asianajajille ja vastauksia rajatieteiden harrastajien tyypillisesti skeptikoille esittämiin kysymyksiin.

Skepsiksen jäsenkyselyn yhteenveto

Skeptikko-lehden numeroissa 11 ja 12/13 olleeseen kyselyyn vastasi runsaat 30 jäsentä.

1) *Milloin ja miksi liityit skepsiksen jäseneksi*
Moni on kiinnostunut yliluonnollisesta tai lukenut kirjan Paholaisen asianajaja. Yksi on väsynyt harhaiseen "rajatiedon" tulkintaan julkisuudessa, ja myös Randin luennot ovat herättäneet kiinnostuksen.

2) *Onko yhdistyksen toiminta vastannut odotuksiasi*
Yleisesti ottaen jäsenet ovat tyytyväisiä toimintaan, mutta jäseneniä halutaan aktiivisemmin mukaan. Myös korostetaan, ettei tieteestä ei pidä tehdä uskontoa.

3) *Oletko osallistunut yhdistyksen järjestämiin tilaisuuksiin*
Vastaajista kolmasosa on osallistunut tilaisuuksiin.

4) *Mihin asioihin yhdistyksen pitäisi mielestäsi kiinnittää huomiota*
- MITEN huijarit ovat toimineet
- huuliaan leviämiseen
- tarttuminen huuhaa-juttuihin lehdissä ja televisiossa
- uskonnollinen huuhaa
- yhdistykselle lisää julkisuutta
- luentoja työväenopistoihin
- Randin kirjoja suomen kielelle
- lääketieteeseen enemmän huomiota
- nuorisoon vaikuttaminen
- enemmän tiedotusta ei-jäsenille
- huuhaan psykologiaan
- jäsenmäärän kasvattaminen
- lehtikirjoituksia päivälehdissä
- astrologiaan

- James Randin auttaminen

5) *Minkälaisia tilaisuuksia toivoisit yhdistyksen järjestävän tulevaisuudessa*
Erityisesti jäsenet kaipaavat julkisia keskustelu ja väittelytilaisuuksia ja "napit vastakkain" tilaisuuksia. Luonnoliseti ympäri Suomea kiertävät luennot kiinnostavat pääkaupunkiseudun ulkopuolella asuvia jäseniä.

6) *Ketä tai keitä haluaisit kuulla Skepsiksen luonnoitsijavieraina*
Luennoijiksi halutaan sekä huuhaan kriitikoita että harrastajia.

7) *Mitä mieltä olet Skeptikko-lehdestä, miten sitä pitäisi kehittää*
Lehteen oltiin melko tyytyväisiä. Erityisesti kaivattiin mm.:
- teemanumeroita
- käännettyjä juttuja
- kirja-arvosteluja
- kirjallisuusluetteloita
- juttuja huijareiden paljastamisesta

8) *Olisiko valmis osallistumaan vapaaehtoistyöhön*
Vapaaehtoistyöhön ilmoittautui vastanneista 7 jäsentä.

9) *Pitäsikö yhdistyksen esiintyä julkisuudessa tiukemmin vai suvaitsevaisemmin*
Toisten mielestä tiukemmin, toisten mielestä suvaitsevaisemmin.

10) *Ketä henkilöä ehdottaisit vuoden 91/92 huuhaa-palkinnon saajaksi*
Eniten ääniä sai Rauni-Leena Luukanen-Kilde (7 kpl), seuraavalla sijalla oli steinerilaisuus.

Tallinnaan!

Joukko suomalaisia skeptikoita lähtee tänä kesänä Suomenlahden eteläpuolelle tapaamaan virolaisia ystäviään ja tutustumaan etelänaapurin mielenkiintoiseen kulttuuri- ilmapiiriin. Viron skeptikothan järjestäytyivät viime talvena tukiryhmäksi, jossa on parikymmentä tiedemiestä ja toimittajaa. He yrittävät saada julkisuuteen skeptistä näkökulmaa, vastapainoksi maassa leviävälle taikauskolle.

Skeptikoiden Tallinnan-matkalle ehtii vielä mainiosti mukaan. Skepsis-yhdistyksen hallitus on päättänyt, että matka tehdään 8.-9. elokuuta. Lähtö on lauantaiaamuna 8.8. kello 8 lähtevällä kantosiipialus Liisalla ja paluu sunnuntai-iltana 9.8. joko Liisalla (lähtö 17.30) tai Georg Otsilla (lähtö 18.30). Hotelliksi suositellaan Olympiaa tai Palacea.

Koska yhdistyksen palveluksessa ei ole matkatoimistovirkailijaa ja kesä vaikeuttaa yhteyksien pitämistä, Skepsis ei järjestä ryhmämatkaa, vaan jokaisen lähtijän on hoidettava viisuminsa, matkalippunsa ja hotellivarauksensa itse. Yhdistyksen sihteeri Lauri Gröhn haluaa kuitenkin tietää, kuinka moni lähtee, joten ilmoitus hänelle on tarpeen (puh. 43541 tai 538 677). Tieto ryhmämme koosta helpottaa myös virolaisia vierailumme järjestelyssä.

Viron skeptikot vastaavat paikallisista järjestelyistä, mutta eivät pysty tarjoamaan aterioita tai muuta sellaista. Jokaisen on siis varauduttava maksamaan kaikki kulut itse.

Euroepäilyä Italiassa

Italian skeptikkoseura Comitato Italiano per il Controllo delle Affermazioni sui Paranormale eli CICAP järjestää tämän vuoden euroskeptikkojen tapaamisen heinäkuussa Aostassa.

Myös kokouspaikan nimi on vakuuttava: Centro Congressi, Grand Hotel Billia, Saint-Vincent, Aosta-Italia. Kokoontumisen teemaksi on valittu melkein täsmälleen sama kuin Skepsiksen muutaman vuoden takaisella seminaarilla Helsingissä: Mitä todisteita paranormaalien väitteiden tueksi on olemassa?

Kokouspäivät ovat 17.-19. heinäkuuta. Ensimmäinen päivä on perjantai, ja silloin italian skeptikot pitävät oman kokouksensa, ilmeisesti italiaksi. Simultaanitulkkaus on kuitenkin luvassa. Istuntojen teemat ovat: Astrologia, ESP, "Mind over matter" ja kokeellinen lähestymistapa.

Italian skeptikkokokouksesta kiinostuneiden kannattaa ottaa pikaisesti yhteyttä herraan nimeltä Victor Balli, jonka osoite on Via Savonarola, 6 - 10128 Torino. Puhelinnumero Ballille on Italian suunta +11 597 087, ja fax +11 547 225.

Kokouksen osallistumismaksu on 60 000 liiraa, ja paikallisten hotellien hintahaitari 45 000 - 185 000 liiraa vuorokaudelta. Kokouspaikaksi valittu Grand Hotel Billia on tietysti vaihtoehdoista kallein. Sen osoite on viale Piemonte, 18 - 11027 Saint-Vincent (Ao) - Italia. Puhelinnumero on +166 201 259 ja fax. +166 201 798.

Jos haluat mennä kokoukseen esitelmöimään, sinulla on kiire. Voit kuitenkin ottaa yhteyttä kokouksen tieteelliseen johtajaan, joka on Steno Ferluga, osoite Department of Astronomy - University of Trieste - via G.B.Tiepolo - 34131 Trieste, puhelin +40 319 9111 ja fax. +40 309 418.

English summary

A quack's defence, *Matti Virtanen*

In April 1991 a four-year old boy died in the hands of an alternative healer in northern Finland. The boy had developed

diabetes two months earlier and he was put on the usual insuline treatment. After councelling from the healer, the boy's parents quit the medication and began to treat him with so-called Kuhne-baths. When the boy's condition worsened, the healer travelled to the family's house to administer the baths herself. Two days later the boy was dead. The article is based on court records from the healer's trial in January 1992. Statements to the court by the boy's parents and the "healer" are quoted extensively to illuminate a set of mind that is dogmatically anti-medicine - and dangerous. (The healer was sentenced to six months in prison but was released on probation.)

An interview with Paul Daniels, *Michael Hutchinson*

The famous magician Paul Daniels talks to Mike Hutchinson of the British skeptics about his career, his magic and his plans, and tells what he thinks about Uri Geller and James Randi. The article was originally published in The Skeptic magazine (Vol 5, no.1), and was translated by Ilkka Tuomi.

Fantasy, fiction, fact., *Veli Toukomies*

The Indian skeptics' chairman B. Premanand visited Finland in April and gave a demonstartion of the "god-men's" tricks at the University of Helsinki. The show prompted Mr. Toukomies to present his classification of miracles: First there are the so-called factual miracles, which have really happened according to the believers, whether they are christian or "pagan". Secondly, there are " fictional miracles", that a believer considers possible although he does not have proof of them. And thirdly, there are the "fantastic miracles", which are clearly created by man's imagination and demand no proof at all.

Skepsis on 1987 perustettu suomalaisten skeptikkojen yhdistys. Skepsiksen toimintaperiaatteet ovat samantapaiset kuin yhdysvaltalaisen CSICOPin (Committee for the Scientific Investigation of Claims of the Paranormal), mutta se toimii täysin itsenäisesti vaikkakin yhteistyössä CSICOPin ja muiden vastaavien järjestöjen kanssa.

Yhdistyksen säännöissä mainitaan Skepsiksen tarkoituksesta ja periaatteista seuraavaa:

Yhdistyksen tarkoitus on:

- Edistää paranormaaleja ilmiöitä koskevien väitteiden objektiivista ja puolueetonta tieteellistä tutkimusta, ottamatta näiden väitteiden paikkansapitävyyteen kantaa apriorisin, tutkimusta edeltävin perustein.
- Ylläpitää tällaisesta tutkimuksesta kiinnostuneiden ihmisten verkostoa sekä pitää yhteyttä vastaavanlaisiin yhteisöihin kotimaassa ja ulkomailla.
- Julkaista paranormaaleja ilmiöitä koskevia väitteitä tutkivia artikkeleja ja kirjoja sekä laatia tällaisia väitteitä sisältävien julkaisujen bibliografioita.
- Järjestää alaan liittyviä kokouksia ja konferensseja sekä harjoittaa valistus- ja tiedotustoimintaa.

Yhdistys on poliittisesti, aatteellisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton.

Yhdistyksen hallitus voi hyväksyä anomuksesta yhdistyksen jäseneksi yksityishenkilöitä ja oikeuskelpoisia yhteisöjä, jotka hyväksyvät edellä mainitut yhdistyksen periaatteet.